

Metody pracy z dziećmi

Podczas pracy z dziećmi opieramy się na wielu metodach i formach pracy. Dzięki temu możemy dostosować przekazywaną wiedzę zarówno do możliwości rozwojowych naszych wychowanków, jak i do ich indywidualnych potrzeb. W wyniku tak zorganizowanego procesu wychowawczo- dydaktycznego dziecko rozwija się wszechstronnie, harmonijnie i prawidłowo, prowadzone zajęcia są dla nich atrakcyjnie i twórcze, przez co dzieci z chęcią biorą w nich aktywny udział.

Nauczyciele w naszej placówce planując pracę wychowawczo – dydaktyczną z dzieckiem opierają się przede wszystkim na metodach wychowania przedszkolnego wg. M. Kwiatowskiej i Z. Topińskiej:

Metody czynne:

- metoda samodzielnych doświadczeń, nauczyciel ma za zadanie stworzyć dla dzieci takie warunki, aby one z własnej inicjatywy nawiązały kontakty z otoczeniem (przyrodą, społeczeństwem, kulturą, sztuką).
- metoda kierowania własną działalnością dzieci, polega na zachęcaniu i inspirowaniu przez nauczyciela samodzielnych działań dzieci, a także wspomaganie ich wysiłków w przezwyciężaniu trudności.
- metoda zadań stawianych dziecku, stawianie przed dzieckiem zadań, które ma wykonać samodzielnie, dzięki czemu dzieci uczą się rozwiązywać problemy i wysuwać wnioski.
- metoda ćwiczeń utrwalających, polega na zachęcaniu dziecka do powtarzania poznanych czynności; jej celem jest utrwalanie poznanych nawyków i umiejętności praktycznych.

Metody oglądowe:

- dokonywanie spostrzeżeń poprzez: słuch, dotyk, wzrok.
- obserwacja i pokaz,
- osobisty przykład nauczyciela,
- udostępnianie sztuki/dzieł plastycznych, przedstawienia teatralne, ilustrowane artystycznie utwory literackie, koncerty muzyczne.

Metody słowne:

- Rozmowy, opowiadania, gawędy, zagadki. Uczy logicznego myślenia, spostrzegawczości. Dzieci mogą uczyć się na pamięć nieskomplikowanych tekstów, wierszy i piosenek.
- Objaśnienia i instrukcje. Mają na celu wyjaśnianie różnych sposobów działań praktycznych, wypracować nawyki higieniczne.
- Sposoby społecznego porozumiewania się. To ocena postępowania dziecka np. pochwała lub nagana, upomnienia lub tłumaczenia.
- Metody żywego słowa, które pobudzają uczucia i procesy poznawcze, działają na wyobraźnię i motywację dziecka.
- Metoda ta przygotowuje do pisania, czytania i liczenia.

Poza wyżej wymienionymi metodami, codziennie stosowane są również inne metody i techniki pracy z dziećmi, wśród których wyróżnić należy:

- **Metoda „Dziecięca matematyka” E. Gruszczyk – Kolczyńskiej i E. Zielińskiej** – To koncepcja wspomagania rozwoju umysłowego dzieci wraz z edukacją matematyczną realizowana tak, aby zapewnić im sukcesy w nauce. Istotą wspomagania rozwoju jest mądrze organizowany proces uczenia się dzieci. Treści kształcenia matematycznego zawarte są w blokach programowych. Są one tak dobrane, aby rozwijać najważniejsze czynności intelektualne i kształtować te umiejętności, które są przydatne w dalszej edukacji matematycznej dzieci. Każdy blok zawiera treści ułożone zgodnie z możliwościami dziecka na danym etapie rozwoju. Ważne jest, aby treści łatwiejsze były opanowane przed wprowadzeniem treści trudniejszych. Edukacja matematyczna powinna być połączona z działaniem. Ważne też jest ukształtowanie w dzieciach odporności emocjonalnej oraz wyrobienie zdolności do zwiększonego wysiłku intelektualnego. Zalecane jest prowadzenie zajęć matematycznych każdego dnia.
- **Metoda Dobrego Startu M. Bogdanowicz** – Polega na wspieraniu rozwoju psychomotorycznego dziecka w oparciu o odpowiednio przygotowane zabawy. Praca metodą przygotowuje do procesu czytania i pisania. Rozwija koordynację wzrokowo – słuchowo – ruchową. Umożliwia aktywne wielozmysłowe uczenie symboli graficznych: wzorów literopodobnych, liter oraz znaków matematycznych. W metodzie tej ważną rolę pełnią następujące elementy:
  - a) motoryczny – ćwiczenia ruchowe,
  - b) słuchowy – piosenki, wierszyki,
  - c) wzrokowy – znaki graficzne (wzory, litery).
- **Metoda Odimiennej Nauki Czytania I. Majchrzak** – To metoda służąca wykształceniu kompetencji czytelniczych dzieci w wieku przedszkolnym. Kształcenie sztuki czytania z pełnym rozumieniem tekstu rozpoczyna się z dziećmi trzyletnimi. Naukę nauczyciel rozpoczyna od imienia dziecka. Imię staje się słowem otwierającym świat pisma. Nauka czytania przebiega według określonych etapów: etap pierwszy – inicjacja, etap drugi – ściana pełna liter, etap trzeci – nazywanie świata, etap czwarty – sesje czytania. Dziecko przez własne imię, z którym się utożsamia, rozbudza swoje zainteresowanie pismem, pisaniem i czytaniem. Zabawy i gry są wspólne dla wszystkich, jednak materiał z jakim działa dziecko jest indywidualne dla każdego z nich.
- **Techniki C. Freineta** – Umożliwiają swobodną ekspresję artystyczną poprzez np. ruch, prace plastyczne, muzykę, tworzenie dowolnego tekstu, gazetki przedszkolnej, prowadzenie korespondencji między przedszkolnej. Dzięki temu dziecko uczy się poszukiwać wiedzy i planowania pracy.
- **Techniki parateatralne w tym drama** – Uczą otwartości, aktywności, samodzielnego myślenia oraz działania, rozwijają wyobraźnię, emocje, elokwencję, fantazję, a także plastykę ciała, rozwija umiejętność współżycia i pracy w grupie, uczy rozwiązywać problemy. Techniki te wykorzystują w dzieciach ich naturalną umiejętność wchodzenia w role. Stosowanie podczas zajęć dramy sprzyja rozwojowi emocjonalno – społecznemu dziecka. Podczas dramy rozwija się empatia, odpowiedzialność, zrozumienie. Drama umożliwia poznanie świata poprzez działanie. Wyzwała spontaniczną ekspresję.

- **Metoda projektów** – Daje dzieciom możliwość na samodzielne rozwijanie zainteresowań oraz kierowanie własnym uczeniem się, poprzez np. realizowanie badań na interesujące ich tematy. Pozwala wychowankom na czynny udział w procesie nabywania nowej wiedzy, zwraca uwagę na podmiotowość dziecka, pozwala mu na samodzielne konstruowanie wiedzy i służy nabywaniu przez nie umiejętności w zakresie: czytania, pisania, słuchania, mówienia, twórczego myślenia, planowania i organizacji pracy, zbierania informacji, zadawania pytań, współpracy w grupie, rozwiązywania problemów, samodzielności, komunikowania się, oceniania i prezentacji własnej pracy.
- **Metoda twórczego myślenia J. Osborne – „Burza mózgów”** – Metoda ta rozwija fantazję, wyobraźnię oraz integruje grupę. Nazywana giełdą pomysłów polega ona na zespołowym rozwiązywaniu problemu lub zadania. Należy dążyć do tego, aby zespół wynalazł jak najwięcej nowych, często zaskakujących pomysłów. Każdy pomysł jest dobry, ale zespół wybiera najlepszy, i zgodnie z nim, rozwiązuje się problem. Każde dziecko może zgłaszać swoje pomysły, które nie podlegają ocenie.
- **Gry dydaktyczne** - Pokazują, że należy przestrzegać reguł, zasad a przy tym wpływają stymulująco na rozwój różnych aktywności. Gdy dzieci same konstruują grę, na przykład planszową, wykorzystują wiedzę, którą już posiadają, starają się myśleć niekonwencjonalnie, a przy tym świetnie się bawią.
- **Metoda Improwizacji Ruchowej R. Labana** – Zwana też metodą improwizacji ruchowej, gimnastyki ekspresyjnej, twórczej i utanczonej. Metoda R. Labana wpływa na rozwój i sprawność fizyczną dziecka. Wykorzystuje inwencję twórczą dziecka, jego pomysłowość i doświadczenia ruchowe. Posługuje się m.in. ćwiczeniami i zabawami muzyczno-ruchowymi, tańcem, improwizacją ruchową, pantomimą, zabawami rytmiczno-tanecznymi, opowieścią ruchową, naśladownictwem. Metoda ta wpływa nie tylko na doświadczenia ruchowe ale również pomysłowość i fantazję dziecka..
- **Metoda Edukacji Przez Ruch** – D. Dziamskiej – W procesie kształcenia wykorzystywany jest naturalny ruch dziecka. Aktywność dziecka oparta jest na ruchu i rytmie. Metoda nawiązuje do holistycznej koncepcji rozwoju człowieka. Dziecko przy wykonywaniu ćwiczenia porusza się w określonym rytmie, ruchowi towarzyszy muzyka, a efektem ćwiczenia jest praca plastyczna, która stanowi punkt wyjścia do realizacji różnych treści (matematycznych, językowych). Metoda ta wspiera rozwój pamięci długotrwałej. Daje poczucie akceptacji i przynależności do wspólnoty.
- **Metody Ruchu Rozwijającego, Terapii i Wspomagania rozwoju W. Sherborne** – Metoda ta rozwija świadomość przestrzeni i działania w niej, świadomość własnego ciała, usprawnia ruch, dzielenie przestrzeni z innymi oraz nawiązywanie z nimi kontaktu. Ruch jest narzędziem do pracy nad rozwojem psychoruchowym dziecka.
- **Metoda Gimnastyki Rytmicznej M. i A. Kniessów** – Rozwija i kształtuje rozwój fizyczny dziecka. Jest to metoda, która ma uczyć dziecko poprzez ruch przy muzyce z zastosowaniem nietypowych przedmiotów. W metodzie tej bardzo istotne są przybory do wytwarzania dźwięków oraz przybory do ćwiczeń ruchowych. Dziecko ćwicząc, doskonali koordynację wzrokowo-ruchową, poszukuje nowych form i rodzajów ruchu. W metodzie uwzględnia się również automasaż.

- **Metoda opowieści ruchowej Josefa Gotfryda Tulina** - Metoda „polega na odtwarzaniu ruchem treści opowiadań, bajek, czynności ludzi, przedstawiania zdarzeń, poruszania się ptaków i zwierząt itp.”. „Fabuła musi być tak przemyślana, aby opierała się na takich formach ruchu, jak: bieganie, skakanie, rzuty, chwyty, czworakowanie, ciągnięcie, pchanie, wspinanie itp.
- **Metoda Ruchu Twórczego C. Orffa** – „Głównym celem tej metody jest wzbudzenie aktywności dziecięcej poprzez dźwięki, improwizację, ruch i słowo”. Pozwala na twórczą samodzielność dzieci poprzez powiązanie muzyki z ruchem i słowem. Pozwala dzieciom na kreatywność, poszukiwanie różnych rozwiązań. Działa na wyobraźnię dziecka, a także rozbudza jego wrażliwość muzyczną. W metodzie C. Orffa wykorzystuje się legendy, baśnie, bajki, zabawy, pieśni, tańce oraz instrumenty muzyczne o nieskomplikowanej technice gry.
- **Metoda Aktywnego Słuchania Muzyki Batii Strauss** – Podczas zabaw muzyczno – ruchowych dzieci poznają utwory muzyki klasycznej. Nauczyciel stosuje elementy ruchu, zabawy, ilustrowanie ruchem treści utworu. Dziecko bierze udział w słuchanym utworze jako współwykonawca lub dyrygent. Dzieci aktywnie słuchają wykonując proste ruchy taneczne proponowane przez nauczyciela, czy wykonując proste ruchy rytmiczne siedząc.
- **Metody pedagogiki zabawy wg Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów i Animatorów – KLANZA** – To metody twórczej ekspresji i swobodnej zabawy. To metody aktywizujące, kreatywne, działające na wyobraźnię oraz pobudzające emocje. Dzięki nim dzieci bez lęku rozwijają swoje mocne strony. Metody te oparte są na różnego rodzaju zabawach i grach, których celem jest integracja grupy rówieśniczej. Gry i zabawy zapewniają dobrowolność uczestnictwa, wykluczają rywalizację, pozwalają na możliwość komunikowania się przez ruch, słowo, sztuki plastyczne i inne środki wyrazu. Główną pomocą terapeutyczną w pedagogice zabawy jest duża, kolorowa chusta. Chusta pozwala na rozbudzenie dziecięcej wyobraźni, pomaga w poznaniu siebie nawzajem.
- **Metoda Paula Dennisona (kinezylogia edukacyjna)** – Dzięki odpowiednim ćwiczeniom ruchowym metoda ta działa pozytywnie na pamięć, koordynację, rozumienie oraz poprawia wzrok. W skład tej metody wchodzi np.: specyficzne działania ruchowe i treningu wzroku.
- **Metoda Malowania Dziesięcioma Palcami R. F. Shaw** – Wpływa na naturalną ekspresję twórczą dziecka. Poprzez sposób malowania dziecko ma możliwość wyrażenia swoich uczuć. Metoda „wykorzystuje naturalną ciekawość i chęć dziecka do obcowania z substancjami o konsystencji błota (mieszania ich, bawienia się nimi, „taplania się” w nich). Zasadniczą cechą wyróżniającą ją od innych metod ekspresji twórczej jest to, że pozwala ona dziecku na zróżnicowane, bardzo bogate „wypowiadanie się” przy jego niewielkich nawet umiejętnościach czy zdolnościach manualnych.
- **Ćwiczenia grafomotoryczne – H. Tymichov** – U dzieci w wieku przedszkolnym spełniają rolę stymulującą oraz usprawniającą, ponieważ wpływają na rozwój koordynacji wzrokowo – ruchowej i motoryki rąk.
- **Sztuka składania papieru Orgiami** – Uczy przede wszystkim obserwacji życia, kształtuje i wyrabia smak artystyczny, kształci cierpliwość, rozwija zainteresowanie światem, fantazję, wyrabia zręczność manualną oraz uczy organizacji pracy. W trakcie składania modeli dzieci

poznają otaczającą rzeczywistość. Podczas odtwarzania kształtu dokonują wielu operacji myślowych, ćwiczą pamięć.

- **Bajkoterapia** – Wykorzystanie bajek i opowieści w celach edukacyjnych, terapeutycznych oraz relaksacyjnych. Bajki terapeutyczne wyzwalają różnego rodzaju emocje i pokazują, jak można z nimi sobie radzić.

- **Zabawy badawcze, doświadczenia, obserwacje przyrodnicze** – To naturalne metody poznawcze, pozwalające dziecku na samodzielne odkrywanie, swobodę działania, próbowanie i popełnianie błędów. Nauczyciel może zajmować tu rolę inicjatora sytuacji, udostępniać stosowane metody i pomoce badawcze, prowokować do stawiania pytań oraz ukierunkowywać dzieci w trakcie badań i eksperymentów.